

ної селекції. У 2017 році експертизу на придатність сорту до поширення проходили 15 сортів тритикале озимого з них 14 сортів вітчизняної селекції і один іноземної селекції татри сорти тритикале ярого вітчизняної селекції.

Український інститут експертизи сортів рослин, польові дослідження придатності сортів до поширення в Україні (ПСП) тритикале озимого та ярого здійснює у пунктах досліджень відповідно до Методики ПСП, відповідно до якої проводиться спостереження та описи за визначеними для культури показниками.

За результатами дворічних польових та лабораторних досліджень під урожай 2018 року рекомендовано до виникнення майнового права на поширення сорту тритикале озимого 'Волемир' заявником, якого є Інститут

землеробства Національної академії аграрних наук України.

Господарчі показники сорту: вегетаційний період – 260286 діб. Висота рослини – 106125 см. Маса 1000 насінин – 4650 г. Сорт стійкий до борошнистої роси. За якісними показниками сорт характеризується середнім вмістом білка у зонах Степу, Лісостепу та Поліссі.

Рекомендовані зони вирощування: Лісостеп.

Потенційний споживач, користуючись Державним реєстром сортів рослин, придатних до поширення в Україні, має можливість вибору сортів тритикале ярого та озимого для різних зон вирощування за такими показниками: урожайність, вміст білка, вегетаційний період, стійкість до вилягання, обсіпання, посухи, стійкість до хвороб.

УДК:631.52:633.11(477)

Дмитрук Д. Р., студент 2 курсу агробіологічного факультету

Ковалишина Г. М., доктор с.-г. наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail:dmutrodmutryk@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ (*TRITICUM DURUM* DESF.) В УКРАЇНІ

У світовому землеробстві посівна площа під пшеницею твердою озимого за останні 15 років розширилася від 15,5 до 18,3 млн га, що становить біля 5-7 % від загального світового пшеничного обсягу посівів. Виробництво зерна пшениці твердої за ці роки знаходилося на рівні 3035 млн. т. Провідними виробниками твердої пшениці є країни ЄС, що займають 2836 % обсягів світового виробництва твердої озимого пшениці. В Україні фактична загальна площа, зайнята під пшеницею твердою озимого, знаходиться на рівні 500 тис. га при валовому виробництві 1,52,3 млн т.

Зерно пшениці твердої озимого є незамінним у виробництві високоякісних макаронних виробів. Використовують досить широко в хлібопекарській, круп'яній, кондитерській галузях харчової промисловості. Порівняно з м'якими пшеницями, їх зерно багатше на білок (1619 %). Сорти твердої пшениці дають можливість отримати більший вихід борошна, особливо вищого гатунку. У твердій пшениці показник становить не менше, ніж 4070 %, коли у м'якій – 3050 %. Тверда пшениця, у порівнянні з м'якою, майже не осипається, менше уражується збудниками хвороб та пошкоджується шкідниками, стійкіша до вилягання. На родючих ґрунтах з дотриманням відповідної агротехнології дає вищі й стабільніші врожаї. Проте, на землях із середньою родючістю поступається за врожайністю. Це є однією з основних причин непопулярності в Україні.

Батьком пшениці твердої озимого вважають Кириченка Федора Григоровича. Учений-селекціонер працював у галузі селекції високопродуктивних, морозостійких і посухостійких сортів пшениці озимого. Вперше в історії степового землеробства створив нові сорти пшениці озимого твердої – 'Мічурінка', 'Новомічурінка', 'Одеськаювілейна'. В Україні селекцію пшениці твердої озимого успішно здійснюють у селекційно-генетичному інституті – Національному центрі насінництва та сортовицтва, Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва та в Миронівському інституті пшениці ім. В. М. Ремесла. Потенціал продуктивності сучасних сортів перевищує рубіж 910 т/га. За даними Державного реєстру сортів рослин України станом на 6 березня 2018 р. зареєстровані такі сорти пшениці твердої озимого: 'Лагуна', 'Континент', 'Дніпряна', 'Буштин', 'Перлина одеська', 'Золотеруно', 'Гардемарин', 'Кассіопея', 'Лінкор', 'Крейсер', 'Лайнер', 'Босфор', 'Гавань', 'Акведук', 'Прозорий', 'Шуліндінка', 'Андромеда', 'Шляхетний', 'Дуняша', 'Ареалодеський', 'ЛУПІДУР', 'Приазовська'.

У Миронівському інституті пшениці створено сорт пшениці озимого твердої 'МІП Лакомка', який у 2017 р. передано на ДСВ. Невелика кількість сортів, що зареєстровані впродовж останніх 5-ти років свідчить про необхідність подальшої селекційної роботи з пшеницею твердою озимого.